

*Hutbe-i Şamiye'nin
Arapçasının Tercümesi*

Bediüzzaman Said Nursi

(Cami-i Emevi'de 1911'de Araplara hutbe üslubuyla verilmiş bir derstir.)

İkinci Baskıdan

Tercüme
Bahaeddin Sağlam

2019 – Mart
İstanbul 1330 / 1912
Matbaa-i Ebuz-ziya

“HUTBE-İ ŞAMIYE”

“Devâül- Ye’s: Umutsuzluğun İlacı¹”

Bismillahirrahmanirrahim

Bütün canlıların takdim ettikleri tebrikler ve senalar “Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin!” diyen Allah’a aittir.

Salât, “Mekarim-i ahlakı (güzel ahlakı) tamamlamak için geldim.” diyen Muhammed’in üzerine olsun.

Hamd ve salâvattan sonra: Ey Arab Kardeşlerim! Sizi irşad etmek için bu hutbe makamına çıkmadım. Çünkü bu haddimin üstünde bir şeydir. Tam aksine benim sizinle olan misalim, okula giden sonra akşamleyin babasına dönen ve dersini babasına arz eden bir çocuk misali gibidir. Evet, biz Kürtler, size nisbeten çocuklarız; siz ise bizim üstadlarımızsınız.

Sonra ben bu zamanımızdan öğrendim ki: Ecneblerin istikbale doğru kalkınmada uçmaları ile beraber bizi Ortaçağlarda durduran altı hastalıktır. Bunlar, *umutsuzluğun hayat bulması, doğruluğun ölmesi, adavete muhabbet, nuranî rabıtayı (bağları) bilmemek, her tabakaya sirayet eden çeşit çeşit istibdat, himmet ve alakadarlığın şahsî menfaate hasredilmesidir.*

İşte ben, tedavi için esas olan altı kelimeyi (prensibi) size söylüyorum.

BİRİNCİ KELİME:

Umut demek olan emeldir. Evet, kendi hesabıma Müslüman toplumları müjdeliyorum ki İslam’ın saadetinin, hassaten Osmanlıların saadetinin ve hassaten İslam kalkınmasının, onların uyanışıyla olan Arapların saadetinin fecr-i sadıkı (tan vakti) kesin olarak doğmuştur; umutsuzluğun babasına rağmen o saadet güneşinin doğuşu yakınlaşmıştır.

Ben bütün dünyaya işittirecek şekilde diyorum ki: Gelecek İslam’ındır. Başka şekil olamaz. İstikbalin bizim olması şeklindeki paylaşımaya razıyız. Müşevveş mazi (geçmiş zaman) varsın başkalarının olsun. Bu davamın birçok burhanı (aklî kesin delili) vardır. Burada birçok mukaddimesi olan bir buçuk burhanı zikrediyorum.

İşte İslamiyet gerçekten maddeten ve manen kalkınmaya yeteneklidir. Ama manen terakki ve kalkınma ciheti ise, işte bilin ki: Hakiki vukuatı kaydeden tarih hakikatin en büyük şahididir. Bir Japon devlet adamının açıkça ifade ettiği gibi; tarih bize gösteriyor ki; İslam hakikatinin güçlenmesi oranında Müslümanlar medenileşiyor; İslam hakikatinin onlarda zayıflaması

¹ Kitabın ikinci ismidir. 1920’de Sünuhatın Zeyli olarak bu isimle yayınlanmıştır. (M.)

oranında vahşileşiyorlar. Ve çamura düşüyorlar; (gelgitler yaşıyorlar). Diğer dinler ise tam tersinedir. Onların zayıflamasında medeniyet artar ve güçlenmeleri ile vahşet artar. Şimdiye kadar zaman böyle geçmiştir.

Yine tarih asla göstermiyor ki; bir Müslüman eski veya yeni bir başka dine muhakeme-i akliye ile ve aklî delil ile ve o girdiği dini burhan ile İslamiyet'e tercih ederek girmiş olsun. Takliden girmek ise onun bir değeri yoktur. Dinden çıkmak ise o başka bir meseledir. Bununla beraber, dininde şiddetle mutaassıp olan Rusya ve İngiltere gibi diğer dinlerin etbarları günbegün fevc-fevc (dalga-dalga) kesin ve keskin deliller ile İslamiyet'e giriyorlar. Eğer biz İslam ahlakının güzelliklerini gösterebilirsek efvac efvac (çok büyük bir çoğunlukla) İslam'a gireceklerdir.

Yine insan nevi, hassaten fûnun-u medeniye'nin ikazlarıyla uyandığından, dinsiz ve terk edilmiş olarak yaşayamaz. Çünkü âlemin musibetlerinin ve dış düşmanların hücumu anında nokta-i istinad ve ebede uzanmış, insanın sınırsız arzuları ve umutları için nokta-i istimdad ancak yaratana tanımak ve kalb sadefindeki din-i haktır.

Hulasa: Beşeriyet uyanmış ve insaniyet cevherini tanımıştır. Ve insanın ebede gideceğini öğrenmiştir. Dünyanın fani olduğunu, insanın sınırsız emellerine dar geldiğini bilmiştir. Öyle ki dünya, insanın bir hizmetkârı ve şairi olan hayali bile doyurmuyor. Eğer ona: "Ey hayal! Sana bir milyon sene ömür; sonra dönmek üzere yok olursun denilse; müjdelenmek şöyle dursun, ebedi saadeti kayb ettiğinden dolayı üzülsün ve eyvahlar'la çağırma başlasın."

İşte bu nükte içindir ki; herkesin kalbinin en derinliklerinden din-i hakkı araştırma meylî doğmuştur. Vücut ve varlık buna şahittir. Yine birçok ayetin başı ve sonları, beşeriyeti akla yönlendiriyor. Düşünce ile meşveret etmeye teşvik ediyor. İşte bakın, nasıl "*Neden bakmıyorlar! Bakınız! Biliniz! Neden bilmiyorlar! Neden akletmiyorlar! Neden mesaj almıyorlar! Neden düşünmüyorlar! İbret alınız!*" gibi sözler söylüyor. İşte ey akıl sahipleri siz de ibret alınız!

El-Hâsıl: Biz Müslümanlar, burhana (kesin aklî delile) tabi oluruz. Ruhbanı taklid etmek için burhan ile kuşanmayı terk edenler gibi değiliz. Evet, araya girmesiyle İslamiyet güneşinin tutulmasına sebep olan perde çekilmiştir. O güneşin görünmesine engel olan maniler ortadan kalkmıştır.

Bunun dışında, İslamiyet hakikatının tamamen mazi (geçmiş zaman) kıtasını istila etmesine engel olan, yabancıların cehaleti, vahşeti ve taassubu idi. Bunlar, eğitim (marifet) ve medeniyet ile yok oldular. Yine bu engeller gibi, papazların taklid edilmesi, onların başı çekmesi vardı. Bunlar da hürriyet ve hakikati araştırma meylî ile giderildi. Yine bizdeki istibdat ve şeriat muhalefetten dolayı kötü ahlakımız, İslam hakikatının istilasına engeldi. İşte istibdat zail oldu.² Ve hamiyet-i millîye sayesinde su-i ahlakımız da sarsılıyor.

² Ben istibdatın zail olduğunu zannediyordum. Fakat...

Yine bu engeller gibi; bazı fen meselelerinin İslamî zahirî metinlerle çeliştiği tevehhüm ediliyordu. İşte bu da gitti gidiyor; bir kısım İslam muhakkiklerinin himmeti ile. Ben de bu tevehhümü gidermek için bir kitap³ telif ettim. Evet, şimdi marifet ve medeniyet, hakikati araştırma meylini, insafı ve insanî muhabbeti donatmış ve onları bu engellere yollayıp mağlup etmiştir. Bu engelleri tamamen dağıtacaklardır.

Fazilet odur ki; düşmanlar dahi onu kabul etsin. İşte Mister Carlyle Amerika'nın en meşhur feylesoflarından en yüksek sesiyle mealen şöyle diyor ki:

“İslamiyet dönen cevval ateş gibi; kurumuş ağaç dalları gibi olan diğer dinleri yuttu. Bu yutmak İslam'ın hakkı idi. Çünkü diğer dinler -İslam'ın tasdik ettiği kısımlar hariç- yok hükümlüdedirler. Ve en başta dinlenilmesi gereken söz Muhammed'in (a.s) sözüdür. Çünkü gerçek söz onun sözüdür. Eğer İslamiyet'in gerçekliğinden şüphe edersen, bedihi (ilmi) şeylerde de şüphe etmen gerekir.” (Özet ve parçalı olarak onun sözü burada bitti.)

Avrupa ve Amerika'nın Bismarck ve bu Araştırmacı gibi zatları meyve vermesine dayanarak hiç çekinmeden derim ve iddia ederim ki: Avrupa İslamiyet ile hamiledir. Bir gün doğuracaktır. İşte ey kardeşlerim! Bu mukaddimeler (öncü hükümler) netice vermiyor mu ki; istikbalin yüksek dağlarındaki hâkim ve yönetici İslamiyet olacak. Başka olamaz.

Amma ikinci cihet ki, İslamiyet'in maddi kalkınmaya müsaitliği ise işte bilin: Âlem-i İslam'ın kalbinde karşı konulmaz beş kuvvet toplanmış ve birleşmiştir.

Birinci kuvvet, bütün kemalatın ustası olan⁴ ve 330 milyon insanı bir tek can gibi yapan, gerçek medeniyet ve doğru fenler ile mücehhez olan hakikat-i İslamiyettir.

İkinci kuvvet, medeniyet ve sanayinin ustası olan, alt yapı ve araçların mükemmelleşmesiyle mücehhez olan şiddetli ihtiyaç ve belimizi kıran fakirliktir.

Üçüncü kuvvet, bütün yüksek değerleri öğreten, bütün istibdadları parçalayan, yüksek duyguları heyecana getiren; gıpta, kıskançlık ve tam uyanış ile mücehhez olan -ki biz tam bir sefaletteyiz- ve yarış şevkiyle, yenilik arzusuyla, medeniyetin meyelanı ile donatılmış olan ve yüce değerlere meyil ile birleşen hürriyet-i şer'iyedir.

Dördüncü kuvvet, şefkat ile mücehhez olan şehamet-i imaniyedir (imandan kaynaklanan kahramanlıktır.) Yani insan ne alçalmalı; ne de alçaltmalı, ne zillet ne de tezlil.. Bu ikisi hürriyetin iki temel taşıdır.

³ Muhakemat.. (M.)

⁴ Öyleki ben Kur'an'ın üstadlığının işaretlerinden şöyle anlıyorum: İbret için anlatılan peygamberler mucizelerinde Kur'an, beşeriyetin mesaisinin neticelerinin benzerlerini gösteriyor ve istikbaldeki terakkiye parmak basıyor. O istikbal ki, geçmiş zamanın aynasıdır. Sanki Kur'an, beşeriyetin sırtını sıvazlıyor ve ona der ki: Bu peygamberlerin harikalıklarının benzerlerine seni ulaştıracak araçlar için çalış... Mesela “Gidişi bir ay gelişi bir ay olan bir mesafeyi bir günde kat' et.” “Ey İsa, sen benim iznimle alacalıyı ve körü iyileştirirsin.” “Ondan 12 çeşme fışkırdı.” “Ey ateş soğuk ve selametli ol.” “Eğer Rabbinin burhanını” yani Yakub'un suretini “görmeseydi” “Ve ona demiri yumuşattık.. gibi” diğer mucizeleri buna kıyas et. Nitekim denilmiştir ki; saat ve gemiyi beşeriyete hediye eden mucize elidir.

Beşinci kuvvet, i'layı kelimetullahı emreden izzet-i İslamiyedir. Allah'ın adının yüceltilmesi demek olan bu i'lay-ı kelimetullah bu zamanda maddeten terakkiye ve hakiki medeniyete mütevakıftır. Nasıl ki geçmiş zamanda taassubu parçalamak ve inadı kırmak için silaha mütevakıf idi.

İyi bilin ki: Medeniyetten maksadımız, onun güzellikleridir. Sizin güzellik sandığımız medeniyetin günahları değildir. Evet, ecnebilerin medeniyeti fazilet ve hidayet üzere kurulmadığından tam aksine heva ve heves üzerine yerleştiğinden, medeniyetin günahları onun güzelliklerine galebe çaldı. Onun için onların medeniyeti ihtilal fırkaları ile kurtlu bir ağaç gibi oldu. Bu durum Asya medeniyetinin Avrupa medeniyetine galebe etmesine sebep olacaktır.

Ne tuhaf! Bizim için geleceğe giden yol demiryolu gibi geniş ve sağlam olduktan sonra artık nasıl yeis ve umutsuzluğa düşersiniz. Sizler nasıl sandınız: İstikmal ve gelişme meylî ile âlem herkes için kalkınma âlemi iken özellikle bizim için alçalma ve tedenni dünyası oldu.

İşte bakın: zaman düz bir çizgi gibi gitmiyor ki, başı ve sonu birbirinden uzaklaşsın. Tam aksine gittikçe kalkınan helezonik ve yuvarlak bir harekette döner. Her kıştan sonra bir bahar gelir; her geceden sonra bir sabah doğar.

Amma yarım burhan ise işte şudur: Fenlerin casusları ile yapılan tam bir istatistik ile sabit olmuş ki: Hayır, güzellik ve kemalat, varlıkta maksud-u bizzattır. Kâinat nizamında galib-i mutlak onlardır. Çünkü her bir fen, kurallarının külliyeti ve genişliğiyle daha mükemmeli düşünülmemeyen bir düzen ve standartlık gösteriyor, onu keşfediyor. İstatistik ilmi netice veriyor ki: Şer, çirkinlik ve batıl cüzidir ve dolaylıdır. Yaradılış içine (birçok hikmet için) serpilmiştir. Yine istatistik gösteriyor ki: Mahlûkatın en üstünü insanlıktır. Çünkü yaradılıştaki zincirleme sebeplerin sırasını keşfediyor. Ve o sebepleri sanayisinde kullanıyor, fitratı taklid ediyor.

Yine istatistik ilmi bize bildiriyor ki: İnsanların en şerefli ehl-i haktır. Yani İslamiyettir. Çünkü İslamiyet, bütün güzel ve gerçek hakikatlere şamildir. Ve ehl-i hak olan insanların en efdali Muhammed'dir (a.s). Onun yüksek ahlakı ve mucizeleri bunu gösteriyor.

İşte durum bu olunca acaba nev-i beşer şekavetiyle bu fenlerin şahitliğini bozabilecek midir? Bu tam istatistiki delilleri yıkabilecek midir?! Hikmet-i ezeli ve İlahî meşiete karşı temerrüd gösterebilecek midir?

En mükemmel düzen ile âlemi sağlamca kuran Allah'a yemin ederim ki: insanlık, kolaylıkla bu kâinattaki düzene muhalefet etmeyi hazmedemeyecektir. İnsanoğlu ancak asalak olmasının kabul edilmesi durumunda bu binlerce yıl şer ve kötülük üzerinde devam edebilir. Hâlbuki fitratın halifesidir.

İşte bu yarım burhan gösteriyor ki: Hayır ve din-i hakk, istikbalde bütün hayır ve fazileti içeren galib-i mutlak olacaktır. Ki insan nevi diğer varlıklarla eşit olsun ve sırr-ı hikmet beşeriyette tahakkuk ediyor, denilebilsin.

İKİNCİ KELİME:

Bu konuda benim tecrübelerimin doğurduğu sonuç şudur ki: Ye's ve umutsuzluk İslam'ı inciten en şiddetli hastalıktır. Bizi katleden de sadece odur. Yüksek ahlakımızı öldüren de odur. Manevi kuvvetimizi kıran bu beladır. Öyle ki kişi, başkasının tembelliğinden dolayı, umutsuzluğa düşer, gevşer. Başkasının kusurunu kendi kusuruna bahane yapar.

İşte bizi katleden yeis ve umutsuzluktan kisasımızı alalım. *“Umudunuzu kesmeyin”* olan ilahi kılıç ile onu vuralım. *“Tamamı elde edilemeyen tamamen terk edilemez”* hakikati ile onun belini kıralım.

Evet, yeis, toplumların kanseridir. Evet, yeis bütün kemalatın mâniidir. Ve *“Ben kulum beni nasıl sanırsa ona öyle muamele ederim”* hadis-i kudsisine muhaliftir. Acizlerin niteliğidir. İslami kahramanlığın niteliği ve gereği olamaz. Özellikle büyük iftihar noktalarına sahip olan Araplara hiç yakışmaz. Umutsuzluk ve yeis, acizlikten neşet eder. Evet, biz sefil olduğumuzu tevehhüm ettik; sefilleştik.

ÜÇÜNCÜ KELİME:

Sancılı bir araştırma ve tahkikin doğurduğu bir şey de: Doğruluğun İslam'ın esasının esası olduğudur. Ve yüksek ahlakları birbirine bağlayan bir bağdır. Yüksek hissiyatın mizacı ve tutkalıdır. İşte onu diriltin ve onunla tedavi olun. Çünkü o hayatımızı ayakta tutandır. Evet, doğruluk İslam için hayat düğümüdür. Riyakârlık ise fiili bir yalancılıktan başka bir şey değildir. Münafıklık ise yalancılığın bir çeşididir. Yalan ise Yaratanın kudretine iftiradır. Küfür yalancılıktır. İman doğruluktur.

Yalancılık ile doğruluğun arasındaki mesafe fersahlarcaadır. Onlar doğu ve batı, ateş ve ışık gibi birbirinden uzaktırlar. Bu arada ilm-i hadisten size bir nükte söyleyeceğim. O da şudur: Sahabenin (radiyallahu anhum) rivayeti tezkiyeye (ibraya) muhtaç değil. Sahabenin tamamı doğru ve adildirler. Onların adilliği muhakkaktır. Onlar, kendilerinden sonraki çağlar gibi değildirler. Bu çağların adaleti tezkiyeye muhtaçtır. Bundaki sır şudur:

Sıdk ve doğruluk, Asr-ı Saadette bütün güzelliğini gösterince ve mertebesi yalancılıktan uzaklaşınca ve sıdk âlemde acaip bir inkılab yapınca, Muhammed (a.s.m) sıdk ile ala-i illiyine yükselince, doğruluk değer kazandı. Şimdi Hürriyet-i şer'iyenin değer kazandığı gibi..

Ve yalancılık, son derece çirkinliğini gösterince ve son derece sıdk ile araları açılınca ve nihayet Müseylimetül-Kezzap alçalmanın en dip seviyesine düşünce yalancılık piyasada değer kaybetti. Şimdiki ajanlık gibi.. Artık o yalancılığı satın alacak kimse bulunamadı. Arada çok mesafe açıldı. Kizb ve sıdk arasındaki meydan çok genişledi. Doğruluk mücevheratı çok değer kazandı. Aldatma metaı olan yalancılık piyasadan çekildi.

İşte kizb ile sıdkın durumu böyle olunca fitratlarında yüksek şeyleri almak olan Araplar koşarak doğruluğu satın almaya gittiler. Ve hak ile süslandiler, sahabenin adilliğine bayrağı diktiler. Çünkü tabiatlarında her şeyin revaçlısını almak vardı. Onlar doğuştan iftihara meyilli idiler. Nihayet zaman uzayınca iki zıd olan doğruluk ile yalancılık arasındaki mesafe bir par-

mak kadar daralınca bir adam için doğru mu söylüyor yalan mı söylüyor fark etmeyince teessüfle şimdi gördüğünüz gibi durumlar değişti, bozuldu.

Evet, dikkat ile baksanız; siyasilerin yalancılığın zararlarını gidermek için zincirleme görevleri yerleştirmek üzere mecbur kaldıklarını görürsünüz.

Ey kardeşlerim, doğruluk, kurtuluşun bizzat kendisidir. Doğruluk kendisiyle yükselinecek İlahî sağlam iptir. Amma maslahat için yalan söylemek ise zaman onu nesh etmiştir, kaldırmıştır. Çünkü maslahat seferdeki meşakkat gibi sınırı belli değildir ki; hükme sebep ve illet olabilsin. Demek ya doğruluk ve susmak lazım..

DÖRDÜNCÜ KELİME:

Bütün araştırma ve tahkikatın netice verdiği şey muhabbetin esas olduğudur. Yani sevgiye en layık şey sevgidir. Ve düşman olunmaya en layık sıfat, düşmanlıktır. Eğer bir şeye karşı olmak istiyorsanız işte size düşmanlık. Çünkü o, en gaddar düşmandır. Evet, husumet ve düşmanlığın zamanı geçti. Onda hiçbir fayda yoktur. Nefsinizin, biz düşmanın kötülüklerine düşmanlık ediyoruz gibi uydurmaları ile kanmayın. Hayır, siz gururunuz ve bencilliğiniz için düşmanlık ediyorsunuz.

Sizler, husumet ve düşmanlığın mahiyetini bilmediğiniz için; düşmanlığın çakıl taşı gibi olan sebeplerine oranla dağlar gibi olan muhabbetin sebeplerini hakir görüyorsunuz, onları hafife alıyorsunuz, değerlerini indiriyorsunuz.

Muhabbet ve adavet, ziya ve zulmet gibidirler; gerçekten birleşmezler. Ya muhabbet üstün gelir; adavet, şefkat, rahmet ve acımaya dönüşür veya adavet galebe eder; muhabbet, kavgaya ve işi kurtarmaya dönüşür.

İşte muhabbetin sebepleri iman, İslamiyet, milliyet, insaniyet gibi gerçeklerdir. Bunlar ise dağlardan daha büyüktür; çakıl taşı gibi olan adavetin sebeplerine oranla... Evet, düşmanlığın sebepleri, çakıl taşları gibi küçük ve hafif olan bazı kötülüklerdir. İşte kimin tabiatında bir Müslümana adavet ağır basarsa, o Uhud Dağını hafife alıyor ve Uhud Dağı çakıl taşından daha küçüktür, diyor.

Hulasa, muhabbet İslam'ın mayası ve mizacıdır. Ben ehl-i adaveti mizacı bozulmuş bir çocuk gibi görüyorum ki; ağlamak ister; onunla ağlayabileceği bir sebep arar. Acaba su-i zan ve kötü düşünce fırsat buldukça neden hüsn-ü zan etmiyorsunuz?!

BEŞİNCİ KELİME:

Şura ve meşveret bize öğretmiştir ki; bireysel günah bu zamanda tek bir günah olarak kalmıyor. Belki binlerce günaha dönüşüyor. Ve münferid bir iyilik tek bir iyilik olarak kalmıyor. Belki binlerce kat artıyor.

Bunun sırrı şudur: Şura (Meşrutiyet) bize milletin hâkimiyetini bildirdi: Milliyetimiz ise katmerlidir, sağlamdır. İslamiyet, Osmanlılık ve unsuriyetten müteşekkildir. Milliyet, İslam'ın ambalajı olduğu halde, bütün Müslümanları bir tek aşiret gibi yapan bir bağıdır. Onları birbiriyle bağlar ve aralarını sağlamlaştırır, sanki hepsi nurani bir zincir ile birbirine bağlıdırlar.

İşte nasıl bir aşiretten bir kişi bir cinayet işlese, kendi aşiretinin bütün efradını başka bir aşiret nazarında sanık durumuna düşürür. Sanki her birisi o cinayeti işlemiş ve o kişi bir iyilik gösterse, bütün aşiret efradı onunla iftihar eder, sanki her birisi, o iyiliği yapmıştır.

Aynen bunun gibi: Seyyie ve kötülük bu zamanda kendi sahibine münhasır kalmıyor. Belki milyonların hukukuna tecavüze sebep oluyor.

Ey buradakiler! Biz zarar vermiyoruz. İyiliğe de gücümüz yetmiyor, diye mazeret beyan etmeyin. Aksine tembelliğiniz ve geri çekilmeniz bize çok büyük zarar veriyor.

Yine bunun gibi, iyilik de kendi yapanında durmuyor. Belki milyonlarla insana sirayet ediyor. Onların hayat bağlarını güçlendiriyor.

Ey kardeşlerim! Sanmayın ben sizin irşadınız için bu minbere çıktım. Tam aksine sizden hakkınızı istiyorum. Çünkü menfaatlerimiz size bağlıdır. Tembelliğinizde biz zarar görüyoruz.

Ey Arap toplumları! Bunun ilk muhatapları sizlersiniz. Çünkü sizler üstadlarımızınız ve tarihte bize imam oldunuz. Sizler İslamiyet'in bekçilerisiniz. Günahınız çok çok daha büyüktür. İyiliğiniz de ona göre yüksek olur.

Sakın himmetleri siyasetle meşgul etmeye teşvik ettiğimi sanmayınız. Çünkü sizler uzaktan siyasetin kenarındaki haşiyelerde ince hattı okuyamazsınız. Çünkü ben heyet-i içtimaiyeyi kardeş çarklar sahibi bir fabrika gibi tasavvur ediyorum. Bir çark yavaşlasa veya komşusuna tecavüz etse makinenin mihanikiyeti bozulur.

Bunu böyle bilin! Ben son derece üzüntü ile ve içim yanarak diyorum ki: Ecnebler pahalı mallarımızı alıp karşılığında küçük ve çürük bir fiyat verdikleri gibi; aynen öyle de hak din kaynağında ve ocağında biten yüksek ahlakımızı çalmışlar; karşılığında kötü ahlaklarını bize vermişler.

Mesela onlardan biri, *“Ben ölsem milletim sağ olsun! Çünkü benim için o milletin içinde bir hayat var.”* İşte bu aslında din-i haktan doğan bir süstür. Kendi kalkınmaları için bunu temel yapmışlar, onu bizden çalmışlardır. Bizden bir adam ise der: *“Eğer ben susuzluktan*

ölsem, artık yağmur yağmasın. Eğer ben görmezsem; dünya istediği gibi olsun.” İşte bu ahmakça olan söz, dinsizlikten ve ahireti kabul etmemekten doğmuştur. Dışarıdan içimize girebilmiştir.

Ve bunun gibi, milliyet fikriyle her ferd bir millet gibi olur. Çünkü kişinin kıymeti, himmet ve alakadar olduğu şey nisbetindedir. Kimin himmeti milleti ise o tek başına bir millettir. Hâlbuki yeteneğimizin büyüklüğüne rağmen dar görüşlülükten dolayı binimiz bir şahıs gibi oluyor. Evet, kimin himmeti nefsi ise o insan değil. Çünkü insan doğuştan medenidir. Kendi cinsini (nevini) düşünür.

ALTINCI KELİME:

İslamiyet saadetinin anahtarı şura ve meşverettir. Ben şuranın hakikatleri konusunda bir kitap⁵ telif ettim. İsteyen ona müracaat etsin. Evet, Asya bahtını açan ve üç yüz milyon Müslümanın ayağına vurulmuş çeşit çeşit istibadların kayıtlarını çözen yine şura ve Meşrutiyettir.

Yani şehamet ve şefkat-i imaniyeden doğan ve adab-ı şeriat ile süslenen Hürriyettir. Yani iman gerektirir ki; kişi ne ezsin ne de ezilsin. Kim Allah’a kul ise o kullara kul olmaz. “*Birbirinizi Allah dışında rabler edinmeyin!*” ayet-i kerimesi bunu emrediyor.

“Evet, Hürriyet Rahman olan Allah’ın hediyesidir. Çünkü o imanın hasiyetidir.”

Yaşasın doğruluk! Ölsün umutsuzluk! Muhabbet devam etsin! Şura kuvvet bulsun!

Kınamamız hevasına tabi olanadır:

Selamımız hidayete tabi olanadır.”

Bediüzzaman Said Nursi

⁵ Münazarat (M.)